

Autisme ‘versus’ persoonlijkheidsproblematiek – Ardalan Najjarkakhaki – 01-07-2026

“Volgens mij is er helemaal geen sprake van autisme, maar van persoonlijkheidsproblematiek. De patiënt heeft jou gemanipuleerd; wij voelen veel tegenoverdracht in het contact met deze patiënt.”

Patiënten op het autismespectrum hebben een uniek temperament, een eigen karakterstructuur, een specifieke hechtingsgeschiedenis, actieve schema's en modi, specifieke objectrelationele dyades, en een unieke beleving van de domeinen identiteit, zelfsturing, empathie en intimiteit.

Gedragingen die als manipulatief, eisend, egocentrisch of persoonlijkheidspathologisch worden geïnterpreteerd, kunnen ook worden begrepen als uitingen van chronische overbelasting, sociale misattunement, sensorische overprikkeling of een levenslange ervaring van niet begrepen worden.

Patiënten die laat een autismediagnose krijgen, hebben soms een reservoir opgebouwd van woede, wrok, vervreemding en nihilisme ten aanzien van het leven in een overwegend neurotypische wereld. Daaronder ligt niet zelden een geschiedenis van misverstanden, afwijzing, gemiste kansen, vastgelopen ontwikkelingsstappen en een diep verlangen naar verbinding dat herhaaldelijk onbeantwoord is gebleven. Naast boosheid zie je vaak ook rouw om wat had kunnen zijn.

Vanuit psychodynamisch perspectief kunnen deze ervaringen zich vermengen met bestaande persoonlijkheidstrekken, hechtingspatronen en afweermechanismen. Afhankelijk van temperament, ontwikkelingsgeschiedenis en relationele ervaringen kan de presentatie soms doen denken aan narcistische woede, waarbij krenkbaarheid, agressie, jaloezie en ressentiment op de voorgrond treden.

De vraag is niet óf autisme dan wel persoonlijkheidsproblematiek aanwezig is, maar hoe autisme, persoonlijkheidsontwikkeling, hechting en levensgeschiedenis elkaar wederzijds beïnvloeden en gezamenlijk vormgeven aan de presentatie van de patiënt.